

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» ЗОР
Гімназія «Софія» м. Дніпрорудного Запорізької області

Компетентнісний вимір особистісного зростання учнівської молоді: теорія, практика, досвід

Дніпрорудне
«Акцент Інвест-Трейд»
10 — 11 квітня 2012 року

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти
Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
Комунальний заклад
«Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради
Гімназія «Софія» м. Дніпрорудного Запорізької області

Григоруканська
Оксана Іванівна
нагороджувач
З. І. Шини
10.04.2012р.

**Компетентнісний вимір особистісного
зростання учнівської молоді:
теорія, практика, досвід**

Дніпрорудне
«Акцент Інвест-Трейд»
10–11 квітня 2012 року

УДК 371.212:37.034(063)
ББК 74.200.305.33я431
К 63

Друкується за рішенням науково-методичної ради Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради (протокол № 2 від 27.03.2012 року).

Редакційна колегія:

1. **Побірченко Н.А.**, доктор психологічних наук, м. Київ.
2. **Пашков В.В.**, ректор КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР, кандидат філософських наук, доцент.
3. **Ястребова В.Я.**, проректор з науково-методичної роботи КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР, кандидат педагогічних наук, доцент.
4. **Пилипенко В.Д.**, директор КЗ «Дніпрорудненська гімназія «Софія» Василівської районної ради Запорізької області, заслужений учитель України.
5. **Коваленко О.А.**, заступник директора КЗ «Дніпрорудненська гімназія «Софія» Василівської районної ради Запорізької області.

Комп'ютерна версія:

Тюттер В.В. – методист науково-методичного центру КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ЗОР.

К63 **Компетентнісний вимір особистісного зростання учнівської молоді: теорія, практика, досвід.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10–11 квітня 2012р.; редакційна колегія: Побірченко Н.А., Пашков В.В. / Ястребова В.Я. [та ін.]. – Запоріжжя: «Акцент Інвест-Трейд», 2012. – 252 с.

УДК 371.212:37.034(063)
ББК 74.200.305.33я431

© Дніпрорудненська гімназія «Софія»
Василівської районної ради, 2012

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади компетентнісного виміру особистісного зростання учнів	6
<i>Бех І.Д.</i> Компетентнісний підхід як освітня стратегія	6
<i>Побірченко Н.А.</i> Наука і практика компетентнісного виміру особистісного зростання учнівської молоді	11
<i>Сергієнкова О.П.</i> Компетентнісні орієнтири виміру особистісного зростання учнівської молоді	18
<i>Єрмаков І.Г.</i> Життєтворчі результати діяльності 11-річної школи майбутнього	25
<i>Пашков В.В.</i> Компетентностний підхід в освіті: соціально-філософський аспект	36
<i>Ястребова В.Я.</i> Компетентнісний підхід у післядипломній педагогічній освіті	47
<i>Подмазін С.І.</i> Реалізація особистісно-компетентнісного підходу в створенні умов для становлення компетентного випускника	53
<i>Пузіков Д.О.</i> Переваги компетентнісного підходу до навчально-виховного процесу	68
<i>Олійник О.О.</i> Адекватна самооцінка як засіб вимірювання особистісного зростання старшого дошкільника	85
<i>Нечипоренко В.В.</i> Впровадження системи моніторингу щодо визначення рівня сформованості життєвої компетенції учнів в умовах Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру	89
<i>Хаустова О.В.</i> Духовні характеристики професійної компетентності педагога у взаємодії зі школярами	102
РОЗДІЛ 2. Компетентнісний вимір особистісного зростання учнів у методичному забезпеченні навчально-виховного процесу	109
<i>Пилипенко В.Д.</i> Шляхи підготовки до свідомого життєвого вибору	109
<i>Здор О.В.</i> Ідеї партнерства в роботі органів учнівського самоврядування	114
<i>Амірзянова Л.О.</i> Важливість формування особистісно-життєвої компетентності учнів на уроках історії	118
<i>Бахмут Н.М.</i> Інноваційні підходи до профорієнтаційної роботи в початковій школі	129
<i>Бережна А.І.</i> Міжособова партнерська взаємодія на уроках початкових класів	134

Бутко В.М. Розвиток діалогічного мовлення через профорієнтаційний зміст на уроках англійської мови	139
Вергун О.О. Моделювання професійного самовизначення учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови	142
Высоцкая Т.Р. Формирование личностно-жизненной компетенции учащихся на уроках литературы	145
Голобокова О.М. Особистісно-професійний розвиток учнів старших класів на уроках «Технологія досягнення професійного успіху»	151
Карпова Л.І. Дослідницька робота в початковій школі	154
Коломоєць І.І. Профорієнтація на уроках математики в першому класі	160
Коротун О.В. Формування пізнавальної самостійності учнів молодшого шкільного віку	169
Крапив'янська Л.В. Особливості профорієнтаційної роботи в умовах профільного навчання	175
Клименко Е.И., Шничка Ю.А. Использование мультимедийных систем обучения как новый методологический способ интерактивного обучения	181
Сафронова Я.М. Використання інноваційних технологій для формування уявлень про види професій на уроках німецької мови	185
Смішко О.І. Інноваційні напрямки профорієнтаційної роботи учнів на уроках математики	189
Староконь О.С. Розвиток пізнавальної самостійності учнів середнього шкільного віку на уроках історії	191
Коваленко О.А. Пізнавальна самостійність учнів на уроках української літератури: компетентнісний підхід	194
Миц О.М. Профорієнтаційна робота на уроках біології	200
Мовчан В.П. Роль соціального педагога в професійній орієнтації учнів гімназії	203
Ніколіна Т.І. Формування свідомого вибору професії в умовах профільної філологічної освіти	207
Соколовська Н.В. Організація виконання завдань учнями під керівництвом учителя з елементами самостійності на уроках математики	211
Сутинина Э.Р. Инновационные подходы развития способностей одаренных детей в условиях экспериментального учебного заведения	215

Приюта С.О. Роль взаємодопомоги учнів у досягненні успіху кожного на уроках математики	217
Цина Н.В. Можливості сучасного уроку для формування успіху як життєвого пріоритету особистості	224
Шишкіна С.В. Навчання в партнерській взаємодії як засіб підвищення якості навчання англійської мови	223
Шмайда В.І. Формування міжособистісної партнерської взаємодії на уроках та в позаурочній діяльності учнів	230
Шевцова С.М. Метод проектів – життєва практика ліцею для розвитку компетентності учнів	233
Гринь Л.М. Школа життєтворчості в умовах педагогічного експерименту	238
Полякова Е.В. Духовно-нравственное воспитание учащихся как основной ориентир Концепции приоритетных направлений воспитательной работы	246

Література:

1. Єрмаков І., Пузіков Д. Життєва компетентність особистості у контексті цивілізаційних ризиків // Імідж сучасного педагога, 2005. – № 9–10 (58–59). – С. 3–6
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Коробська Г. Формування в учнів навчальних закладів умінь як складової освітніх компетенцій // Імідж сучасного педагога, 2005. – № 9–10 (58–59). – С. 61–62.
4. Побірченко Н.А., Сергєєнкова О.П., Топчій І.В. Особистісна готовність учнівської молоді до вибору професій з ринковою економікою. Навчальний посібник з профорієнтації. – Черкаси, 2009. – 159 с.
5. Побірченко Н.А., Гончар А.М., Сергєєнкова О.П. Вибір успішної професії на ринку праці. Посібник. – К.: Науковий світ, 2009. – 77 с.

КОМПЕТЕНТНІСНІ ОРІЄНТИРИ ВИМІРУ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Сергєєнкова О.П.,
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології
Київського університету імені
Бориса Грінченка

Найголовніші завдання сучасної освіти визначено Законом України «Про освіту». Новими засадами якісного навчання в школі є уміння вчителя взаємодіяти з учнями за правилами партнерської діяльності. Взаємодія учителя і учнів в новій по суті організації навчальної діяльності потребує сформованої у вчителя навички встановлювати зв'язок між зовнішніми впливами та реакціями учнів на ці вимоги. Домінування в загальноосвітніх навчальних закладах інформативного типу навчання актуалізує необхідність такої навички вчителя. Інформація спрямовується на забезпечення обсягу стандартизованих формальних знань. Розбіжності між шкільною та соціальною інформацією досить часто викликає в учнів суперечності. Особливо відчутними є труднощі учнів у розв'язанні проблем, що пов'язані з особистісним та професійним самовизначенням. Протиріччя шкільного навчання, що викликається зовнішніми умовами, стають менш глибокими на відміну від змін інформаційних впливів в особистісному зростанні учнів. Звичка вчителів виявляти психологічні, вікові, індивідуальні зміни в розвитку та навчанні учнів створюють ті

інноваційні засади, що забезпечують продуктивні зміни в інтелектуальних досягненнях кожного суб'єкта навчального процесу.

Концептуальні й методичні передумови якісної освіти передбачають формування особистості учнівської молоді як соціальної цінності. Розробка компетентнісних орієнтирів, виміру та оцінювання досягнень кожної особистості учня є першочерговим завданням сучасної шкільної освіти.

У даній статті розкрито компетентнісно-орієнтований підхід до виміру особистісного зростання інтелектуальної сфери учнів, що є найбільш перспективним.

Актуальність компетентнісно-орієнтованого підходу до виміру інтелектуального зростання забезпечує значно вищу результативність пізнавальної та інформаційної самостійності учнів у навчанні. На основі розвитку актуалізованого ставлення учнів до власного інтелекту, індивідуальних можливостей в пізнанні оточуючого середовища, формується їх мотивація досягнень в шкільному навчанні. Компетентнісно-орієнтований підхід до виміру особистісного інтелектуального зростання учнів змінює тип навчання. Активним є перехід від інформаційного до методологічного типу навчання. Дослідницька структура компетентнісно-орієнтованого підходу передбачає необхідність конструктивної інтеграції теорії навчання, зокрема його розвивальної компоненти.

З огляду на актуальність нового підходу, що сприяє оптимізації у підвищенні якості шкільної освіти, компетентнісні орієнтири, виміри особистісного зростання учнівської молоді набувають особливої актуальності у зв'язках науки з практикою навчально-виховного процесу в різного типу навчальних закладах.

Термін «компетентнісні орієнтири» є похідним від термінів «компетентність» та «компетенції». Ці терміни трактуються як здатність особистості мобілізуватися для виконання певного виду діяльності; спроможність набувати новий та аналізувати реально-діючий досвід, для розвитку власного інтелектуального потенціалу і емоційно-вольової сфери, способу оволодіння знаннями, вміннями.

Відповідно до Рекомендацій Єврокомісії компетентності об'єднують в собі такі компетенції:

- компетенції в галузі рідної мови;
- компетенції в сфері іноземних мов;
- математична та фундаментальна, природничо-наукова і технічна компетенції;
- комп'ютерні компетенції;
- навчальні компетенції;
- міжособистісні, міжкультурні та соціальні компетенції, а також громадянська;
- компетенції підприємництва;
- культурно-мистецькі компетенції.

Сформульовані вище поняття узагальнюють функціональну сутність понять «компетентність» і «компетенції», які можна використовувати як в науці, так і на практиці шкільної освіти. Ці узагальнені поняття дають можливість конкретизувати термін «компетентнісний вимір», витоками якого можуть слугувати набуті компетенції учнів – як ключові показники їх особистісного зростання.

Із визначення понять «компетентність» та «компетенції», що діють в науці, в даній статті до предмету аналізу належать: компетентнісні орієнтири виміру, що характеризують особистісне зростання учнів у сфері професійного самовизначення. У професійному самовизначенні до компетентнісних орієнтирів доцільно віднести таке:

- набуття знань про себе (орієнтир: утворення образу «Я» – в пізнавальних пошуках професії);
- оволодіння діями узгодження у ставленні до вибору професії (орієнтир: переваги в діях «Я» – хочу, можу, так, зроблю);
- вияви характеру у поведінці та стосунках з людьми праці (орієнтири: ввічливість, ініціатива, працьовитість);
- вияви у користуванні речами, коштами близького середовища (орієнтири: ошадливість, акуратність);
- вияви у ставленні до природи (орієнтир: бережливість);
- пізнавальне ставлення до навчання, науки, інформації (орієнтири: інтерес, допитливість, користування Інтернетом (переваги: більша доступність до книг, підручників)).

Компетентнісними орієнтирами виміру таким чином є:

- мовні засоби спілкування (контакти);
- знання (інформаційна обізнаність з різними видами діяльності);
- фізіологічна і психологічна зрілість (фізична та світоглядна);
- самостійність та відповідальність (участь у створенні цінного продукту для професійного самовизначення);
- спостереження та прийняття у плануванні професійного самовизначення досвіду дорослих у виборі;
- соціальна установка (емоційне ставлення, когнітивно-орієнтовне відношення до соціально визначеного нормативу у виборі професії);
- поведінкове ставлення – готовність до дії (може виявлятися як в процесі інформативної реклами, так і виступати результатом спрямованої діяльності).

Соціальна установка є засобом підвищення інтересу до навчальних досягнень їх ефективності, поглиблюється розуміння учнями впливів на переживання, дії тощо. Розуміння дій соціального контролю за процесом професійного самовизначення соціальних реакцій, соціального контролю, санкцій (позитивних чи негативних), сформованих чи несформованих.

Несформовані – це спонтанні реакції учнів на недовіру до них з боку дорослих. Особливо стосується моральних аспектів недовіри – презирство, символізація дій, вчинків тощо.

Соціальний контроль є важливим фактором соціалізації, соціальної та емоційно-психічної адаптації до вимог та правил поведінки.

Найбільших змін в особистісному зростанні учнів зазнає інтелектуальна сфера. В основі КО-підходу до вивчення інтелекту лежать розбіжності між дітьми у засобах пізнання світу: способи постановки питань, стратегії пошуку та відбору інформації, моделі пояснення, засоби аргументації і т.п.

Стиль мислення – це система інтелектуальних стратегій, засобів, навичок та операцій, до яких особистість схильна завдяки своїм індивідуальним особливостям (від системи цінностей та мотивації до характерологічних якостей). Стиль мислення починає формуватись в дитинстві і продовжує своє становлення протягом всього життя людини, по мірі накопичення індивідуального досвіду.

Спробуємо вимірювати стиль мислення за допомогою опитувальника у старшокласників. Для діагностики інтелектуальних стилів особистості ми пропонуємо до уваги опитувальник «Стиль мислення», який представляє собою російськомовну адаптовану версію опитувальника InQ Р. Харрісона та А. Бремсона.

Для використання у практиці компетентнісно-орієнтованого виміру нами було використано модифікований варіант опитувальника, що апробовано в дослідженнях вітчизняного психолога Кондратової Н.В. Опитувальник складається із 18 запитань, що стосуються переробки інформації, поведінки у проблемних ситуаціях, інтелектуальних ставлень до соціальних ситуацій. Кожне запитання включає п'ять альтернативних відповідей, які досліджуваній має проранжувати за мірою притаманності йому того чи іншого способу поведінки чи оцінювання ситуації. Відповіді в балах підсумовуються за певним алгоритмом, щоб отримати п'ять кінцевих сум, які характеризують прояв п'яти стилів мислення у даного досліджуваного.

1. *Синтетичний стиль.* Характеризується прагненням поєднувати розбіжні, навіть протилежні ідеї та позиції у новій теоретичній комбінації за принципом: «Теза – антитеза – синтез». Інтелектуальна робота Синтезаторів спрямована на пошук узагальнюючої концепції, яка б дозволила поєднати протилежності і зняти суперечність. Синтезатори чутливі до суперечностей у своїх та чужих міркуваннях, їм притаманна здатність «свіжого», нетривіального погляду на речі, креативність.

2. *Ідеалістичний стиль.* Характеризується холістичним підходом до сприйняття дійсності за формулою: «ціле більше, ніж сума його частин». Ідеалісти схильні до інтуїтивних, глобальних, етичних оцінок і не схильні до детального аналізу проблем з опорою на повну множину фактів та формальну логіку. Вони виявляють підвищений інтерес до цілей, цінностей, потреб, мотивів поведінки.

3. *Прагматичний стиль.* Характеризується схильністю діяти за принципом: «Підходить все, що спрацьовує». Прагматики орієнтовані на швидке отримання корисного і вигідного для себе результату. У них добре

розвинуте тактичне мислення, здатність використовувати всі можливості для досягнення цілей. Прагматики добре відчують кон'юнктуру і завжди намагаються обернути обставини собі на користь.

4. *Аналітичний стиль.* Характеризується прагненням знайти найкращий шлях або метод для досягнення поставленої мети. Для вирішення проблеми аналітики збирають якомога більше інформації, ретельно обмірковують її і складають повну множину варіантів рішень, з яких обирають найкращий, перевіряють його на практиці і послідовно дотримуються. За умови достатності часу їх стратегія приносить максимальний успіх.

5. *Реалістичний стиль.* Характеризується підвищеною довірою до почуттєвого досвіду, емпіризмом. Реалісти з повагою ставляться до фактів, тобто до того, що вони можуть безпосередньо сприймати і переживати. Вони вважають, що люди можуть дійти згоди у сприйнятті і поясненні фактів. Реалістичне мислення спрямоване на поточні справи, характеризується конкретністю і настановою на корекцію ситуації для досягнення певного результату.

Приклади запитань опитувальника СМ:

– Коли я вперше займаюся справою, я...

1. визначаю для себе критерії якості, до яких я маю прагнути.
2. шукаю шляхи та способи виконати її скоріше і з найменшими затратами.

3. обмірковую альтернативні засоби виконання цієї справи.
4. намагаюся дізнатися, як інші виконували подібні справи.
5. намагаюся знайти найкращий спосіб виконання справи.

– Для мене графіки, схеми, креслення у книгах, статтях, як правило, ...

1. корисніші за текст, якщо вони точні.
2. корисні, якщо вони якісно відображають важливі факти.
3. корисні, якщо вони підкріплюються та пояснюються текстом.
4. корисні, якщо вони дають поштовх до роздумів над текстом.
5. не більш і не менш корисні, ніж інші матеріали.

Теоретичною основою підходу Р. Харрісона та А. Бремсона до вивчення інтелектуальних стилів стали дослідження філософських систем пізнання У. Черченена, методолога та спеціаліста з теорії систем. У. Черчмен виділив п'ять основних моделей пізнання дійсності: синтезатор, ідеаліст, прагматик, аналітик, реаліст, які перекликаються із стилями мислення Р. Харрісона та А. Бремсона.

Виявлено, що стиль мислення може впливати на професійну спрямованість особистості. Аналітики більш схильні до точних і природничих наук, а також до гуманітарних та соціальних галузей діяльності, де підвищені вимоги до формальної логіки, аналізу та структурування інформації. Ідеалістам більше підходить діяльність, пов'язана із спілкуванням з людьми, піклуванням про них, вирішенням конфліктних ситуацій, а також гуманітарні галузі знань. Прагматики

схильні до підприємницької діяльності. Реалісти – добрі виконавці, здібні практичні працівники (на відміну від теоретиків) в різних галузях діяльності.

Підкреслимо, що для визначення компетентнісного орієнтиру виміру зв'язів між стилем мислення і професійним самовизначенням учнівської молоді, що розвиваються за допомогою визнаної у психодіагностиці методики, наприклад, ДДО або методики Д. Голланда, корисно зупинити свій вибір на останній.

Суть концепції Д. Голланда полягає в тому, що професійна успішність та особистісне задоволення від роботи залежать, в першу чергу, від відповідності особистості та професійного середовища, яке вона обрала. Учні прагнуть знайти середовище і професію, які б дозволили їм найбільш повно розкрити свої здібності, втілити свої установки й цінності, задовольнити свої інтереси.

Д. Голландом запропонована класифікація типів особистості за критерієм професійної спрямованості і придатності. Згідно із цією класифікацією існує шість типів професійного середовища і, відповідно, шість професійних типів особистості: реалістичний, інтелектуальний, соціальний, конвенційний, підприємницький та артистичний.

Для визначення професійного самовизначення у вимірах особистісного зростання є два місця у професійній формулі, яку отримає за методикою Д. Голланда. У вимірах може виявитися, що професійна специфіка в усіх підгрупах перекриває специфіку, пов'язану із інтелектуальним стилем: спрямованість на професії артистичного та соціального типу домінує. Учні, орієнтовані на спілкування, піклування про людей, при цьому комунікабельність і залежність соціального типу врівноважується егоцентризмом і прагненням до незалежності, притаманними артистичному типу. Емоції і почуття переважають над інтелектуальним аналізом.

Найбільш виразно домінують соціальна та артистична професійна орієнтованість у старшокласників із *ідеалістичним типом мислення*. І в цьому вже можна побачити прояв інтелектуального стилю: адже Ідеалісти прагнуть керуватися глибинними, стратегічними особистісними цілями, і ця їх особливість відбивається у відповідях на опитувальник професійних уподобань.

Випускники шкіл із *синтетичним мисленням* зовсім не схильні обирати підприємницькі професії, але обирають, окрім соціальних та артистичних, інтелектуальні і конвенційні. Отже, вони поєднують прагнення до творчості з прагненням до інтелектуального осягнення і структурування дійсності.

У *прагматиків* їх інтелектуальна специфіка навіть дещо перекриває професійну: вони на перше місце ставлять соціальні професії, а на друге – підприємницькі; артистичні професії їх приваблюють в такій же мірі, як і реалістичні.

Учні з *аналітичним і реалістичним стилями мислення* дали дуже схожі розподіли професійного самовизначення. Слідом за артистичними і

соціальними професіями у них ідуть підприємницькі і конвенційні. Відрізняються вони тим, що Аналітики віддають перевагу інтелектуальним професіям, а Реалісти – реалістичним, що повністю співпадає з характеристиками стилів мислення.

Отже, можна зробити висновок, що компетентнісні орієнтири у вимірах професійної діяльності, прогнозовані на основі якісного аналізу інтелектуальної діяльності, корелюють з даними діагностики професійної спрямованості.

Знання про стилі мислення допоможуть не лише визначити сферу діяльності, але й виміряти ефективність організації професійного самовизначення учнів в навчанні так, щоб кожен із них міг проявити свої найкращі особистісні та професійні якості. А головне, щоб кожен учень зміг на певному етапі навчання навчитися самостійності у визначенні змін, що відбуваються в його особистісному зростанні.

До висновків, що стосуються ефективності компетентнісного виміру особистісного зростання учнівської молоді, слід віднести орієнтований комплекс методів формування в учнів знань, умінь, способів дій та його функцію, що пов'язана з певним видом учнівської діяльності в навчанні. На пошук змін в самооцінці, в досягненнях особистісного зростання, в досягненнях у навчанні закладаються і визначаються показники особистісних рівнів розвитку. В учнів такими компетенціями є: умінь аналізувати ситуацію виміру; обґрунтувати цінності виміру вчинку поведінки в цілому; набуття соціальної зрілості. У процесі вимірювання встановлюються конкретні труднощі, визначаються очікувані результати та при необхідності, підбираються корекційні дії і засоби впливу на поведінку та діяльність учнів у ситуаціях виміру, уточнюються показники особистісного зростання, критерії компетентнісного виміру.

Таким чином, на основі описаних вище орієнтирів компетентнісного виміру складається спрямований освітологічний характер особистісного зростання. У характеристиці «особистісне зростання» розкривається прагнення особистості співвідносити набуті знання, досвід, освітні новачі індивідуальними змінами. Показником особистісного зростання можуть стати зрілості учнів до вибору та виконання певного виду діяльності, що пов'язана із навчанням. Наприклад, в *початковій школі* – це рівні зрілості учнів до пізнавальної самостійності. В *основній школі* – це рівні зрілості в професійному самовизначенні, прагненні школярів самостійно вибирати професію.

Зрілість вимірюється рівнями знань, здібностей, умінь, навичок наявності необхідних особистісних якостей, до яких віднесено риси характеру, властивості емоційно-вольової сфери, темпераменту тощо. Особистісне зростання учнів залежить від умов навчальної діяльності впливів і вимог соціального оточення. Таким чином, зміни є постійним явищем в особистісному зростанні учнів. Зміст змін, їх вияви диференціюються в процесі життєвої практики та під впливом умов навчальної і професійної спрямованості.

1. Здатність вчителя до виміру та оцінки змін, що відбуваються в особистості учнів, є показником його професійної пріоритетності.

2. Характеристики змін, що відбуваються в інтелекті учнів, можуть скласти критерійну основу динаміки індивідуального чи вікового зростання особистості в її неперервній освіті. *Вимірювання особистісного зростання* – це складний процес, що включає отримання інформації із різних джерел зв'язку про зовнішні умови навчання (соціально-побутові, програми, підручники), зміст навчального матеріалу, методи подачі, аналіз результатів та учнівської реакції на оцінку. Прийняття рішення щодо змін особистісного зростання базується як на досвіді, так і на даних аналізу результатів цільового спостереження.

3. У вимірах особистісних змін використовується комплексно-діагностичний інструментарій. З метою оцінювання змін, що відбуваються під впливом зовнішніх умов навчання, використовуються методи і методики психодіагностики, що призначені для дослідження внутрішнього потенціалу, зокрема, потенціалу інтелекту.

4. Таким чином, компетентнісні орієнтири виміру це психологічні тести, сконструйований набір різновидових запитань, завдань, які виконують учні в різних навчальних ситуаціях.

ЖИТТЄТВОРЧІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ 11-РІЧНОЇ ШКОЛИ МАЙБУТНЬОГО

Єрмаков І.Г.,
кандидат історичних наук

Активізація науково-пошукової, інноваційної діяльності у сфері освіти, яку ми можемо спостерігати на початку третього тисячоліття, є цілком закономірним явищем. У протидії глобальним викликам, боротьбі з різноманітними ризиками, з якими зіткнулося людство на межі тисячоліть, можливості системи освіти, педагогічний потенціал – це один з найважливіших ресурсів цивілізації. На жаль, повною мірою не використаний, на щастя – не вичерпаний. Можливо – вирішальний ресурс у боротьбі за виживання людства, за його майбутнє та здатність не лише пристосовуватися до екологічних, економічних, інформаційних і соціокультурних зрушень, але й зберегти та примножити власну культуру, духовність, людські сили та здібності.

Тому пошук оптимальної моделі освіти майбутнього – це пошук кращого життя для всього людства. Цей пошук не припинявся від виникнення культури та освіти; сучасні суспільні умови актуалізують (поглиблюють) його, спрямовують на вирішення конкретних суспільних та життєвих проблем сьогодення.